

סנהדרין כג

עניין: נקיי הדעת שבירושלים לא היו נכנסין בסעודה אא"כ יודעין מי מיסב עמהן

שולחן ערוך או"ח סי' קע

כ נקיי הדעת שבירושלים לא היו מסובין בסעודה
ח אלא אם כן יודעים מי מסב (טז) עמהם מפני
שגנאי הוא לתלמיד חכם (טז*) לישב אצל עם הארץ
בסעודה:

משנה ברורה

כ (מב) לא היו מסובין וכו'. אפילו בסעודת מצוה [אחרונים]. ועיין בביאור הלכה:

מדרש רות רבה ו, ד

כשהוא טוב מראשיתו. וכי הנה מעשה, אבויא אבי הנה
מגדולי הדור וכשפא למולגי קרא לכל גדולי ירושלים וקרא
לר' אליעזר ולר' יהושע עמהם, וכשאכלו ושתו שרון אלון
אמרין מזמורים ואלין אמרין "אלפבתרין". אמר ר' אליעזר
לר' יהושע אלין עסקין בדידהון ואנן לית אנן עסקין בדידן.
התחילו בתורה ומן התורה לנביאים ומן הנביאים לפתובים,
והיו הדברים שמחין פנתינתן מסיני והאש מלהטת
סביבותיהן. עקר נתינתן מסיני נתנו באש, שנאמר (דברים יא)
והיה בער באש עד לב השמים. אמר הואיל וכן הוא גדול
בזה של תורה, הבה הנה אם מתקנים לי תריני נותנו לתורה.
ועל ידי שלא היתה פונת מחשבתו לשם שמים לא נתקמה
בי תורתו. ומה את אמרת. (אייב כח יז) לא יערכנה זהב

ביאור הלכה

לפניהם ונמצא מתבייש: * לא היו מסובין וכו'. עיין במשנה ברורה
בשם אחרונים, והוא נובע מספר מטה-משה, * ולא ידעתי מקורו, וגם
אין העולם נוהגין בזה כלל, ומהש"ס שילהי פרק כיצד מברכין דאיתא
שם: דלמא אתי לאימשוכי בתרייהו, גם-כן אין ראייה כלל, דאפשר ולא
שייכא אלא בסעודת רשות, מה שאין כן בסעודה שהיא של מצוה,
אפשר דעל זה שייך מה שאמרו חז"ל: מצוה בעידנא דעסיק בה מגני
[מן היסורין] ומצלי [מן החטא]. ונראה לי, שאפילו לדידה, אם יכול
להיות תועלת ממה שהתלמיד-חכם מיסב שמה, כגון מה שנוהגין
בזמננו חבורה של מכניסי אורחים או של גמילות חסדים וכדומה,
שעושין סעודה בזמן המיוחד להם, וממה שהתלמיד-חכם יהיה אז
ביניהם יתחזק על-ידיהו הדבר יותר ויותר, אין שום חשש בדבר,
ואדרבה, כבוד התורה הוא כשמצוותיה מתחזקין. ועוד אפשר, דאפילו
לדידה אינו אסור אלא-אם-כן יושב עמהם בחבורתם דגנאי הוא לו,
אבל כשהתלמיד-חכם יושב בחבורה של איזה לומדים היושבים סביבו,
אף שבסעודה ההיא יש הרבה עמיה-ארץ גם-כן [ואו אפשר דהוא הדין
כשיושב במקום מיוחד בפני עצמו], לית לן בה; והכי דייק לשון הש"ס:
אלא-אם-כן יודעין מי מיסב עמהן, דמשמע אצלם ממש, וכפירוש רש"י
דגנאי לתלמידי חכמים לישב אצל עם-הארץ; וזכר לדבר, הא דאיתא
במדרש על הפסוק "טוב אחרית דבר מראשיתו", דרבי אליעזר ורבי
יהושע הוו בסעודת מילה של אלישע בן אבויה, ואמרו: אינהו בדידהו
[רוצה לומר: שארי בני-אדם] ואנן בדידן, עיין שם במדרש:

רמ"א יו"ד סי' רסה

יב [מז] כל נוגהים (טז) לעשות סעודה (י) ביום המילה:
הגה (כ) ונהגו לקחת מניין לסעודת מילה ומקרי (יז) סעודת
מצוה [מח] (כ) וכל מי שאינו אוכל בסעודת מילה הוי (יח) כמנוחה
לשמים (כ) ודוקא שנמלאו שם בני אדם מהוגנים אצל אס נמלאו
בני אדם שאינם מהוגנים אין צריך לאכול שם. [מט] (כ) עוד נהגו

תוס' פסחים קיד.

ואין (יז) מיסב בסעודת מצוה. היינו סעודת מילה דאמר במדרש
דניחול מדינה של גיהנם וסעודת נישואין צ"ח וצח כהן
לכהן^ע ודוקא שיש שם בני אדם מהוגנים כדאמרין צוה צורר (סנהדרין
דף כג.) נקיי הדעת שבירושלים לא היו מסובין בסעודה אלא אם כן
יודעין מי מיסב עמהם: